

Holhustoimen palvelut

OIKEUSMINISTERIÖ

Sisältö

Miten edunvalvojan voi saada?.....	3
Edunvalvojan tehtävät	4
Toimintakelpoisuuden rajoittaminen	5
Edunvalvonnan tarpeen uudelleen arviointi.....	6
Edunvalvojan tehtävän päättyminen	6
Holhousviranomaisen	7

Holhoustoimen palveluilla pyritään auttamaan henkilöitä, jotka eivät itse kykene huolehtimaan taloudellisista asioistaan. Holhoustoimen avulla tällainen henkilö voi saada tuekseen edunvalvojan, joka yhdessä hänen kanssaan tai hänen puolestaan huolehtii hänen asioistaan ja valvoo hänen etujaan.

Edunvalvoja voi olla tarpeen, kun esimerkiksi vaikea sairaus tai korkea ikä ovat heikentäneet asianomaisen henkisiä kykyjä niin, että hän ei itse kykene valvomaan etujaan tai hoitamaan asioitaan. Edunvalvoja määrätään kuitenkin vain, jos asiat eivät tule asianmukaisesti hoidetuiksi muulla tavoin.

Toimintakyvyn heikkenemiseen voi myös varautua etukäteen tekemällä edunvalvontavaltuutuksen. Siitä saa lisätietoa oikeusministeriön esitteestä Edunvalvontavaltuutus.

Miten edunvalvojan voi saada?

Edunvalvojan määrää maistraatti tai kärjäoikeus.

Jos henkilö itse huomaa oman tilanteensa heikentyneen siten, että edunvalvojan tuki ja apu on tarpeen, hän voi saada itselleen edunvalvojan tekemällä kirjallisen hakemuksen maistraatille. Hakemuksessa tulee kertoa, miksi edunvalvojaa tarvitaan ja kenet edunvalvojaksi halutaan. Hakemukseen tulee yleensä liittää lääkärintlausunto, josta ilmenee, että hakija kykenee antamaan pätevän suostumuksen edunvalvojan määräämiselle. Asian käsittelyssä maistraatti kuulee hakijaa henkilökohtaisesti.

Kirjallinen hakemus edunvalvojan määräämiseksi voidaan tehdä myös kärjäoikeudelle. Hakemuksen kärjäoikeudelle voi apua tarvitsevan ohella tehdä myös tämän isä, äiti, aviopuoliso, lapsi tai muu läheinen. Myös maistraatti voi tehdä hakemuksen.

Maistraatti neuvoo ja opastaa menettelytavoissa edunvalvojan saamiseksi. Lisätietoja saa myös verkko-osoitteesta www.maistraatti.fi.

Edunvalvojaksi voidaan määrätä tehtävään sopiva ja suostuva henkilö, jolla on riittävä taito ja kokemus. Usein edunvalvojana toimii tukea tarvitsevan lapsi, aviopuoliso tai muu läheinen.

Edunvalvojaksi määrätään myös usein yleinen edunvalvoja, joka hoitaa näitä tehtäviä työnsä puolesta. Yhteiskunta huolehtii siitä, että jokainen yleisen edunvalvojan palveluita tarvitseva voi saada niitä kotiseudultaan. Yleisen edunvalvonnan järjestämisestä vastaavat valtion oikeusaputoimistot.

Edunvalvojan tehtävät

Edunvalvojan tehtävistä päättää maistraatti tai käräjäoikeus. Yleensä edunvalvojalle annetaan tehtäväksi hoitaa päämiehensä omaisuutta ja taloudellisia asioita.

Taloudellisten asioiden lisäksi edunvalvojan on huolehdittava siitä, että päämies saa sopivan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen. Edunvalvojan tulee tarvittaessa olla yhteistyössä esimerkiksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

Edunvalvojan on huolehdittava siitä, että päämies saa varoistaan riittävästi rahaa omaan henkilökohtaiseen käyttöönsä.

Edunvalvojan on pidettävä kirjaa päämiehensä varoista ja veloista sekä tilikauden tapahtumista. Tehtävänsä alussa edunvalvojan on annettava maistraatille luettelo päämiehen varoista ja veloista. Edunvalvojan on säännöllisesti, yleensä vuosittain, tehtävä tili ja annettava se maistraatille.

Edunvalvoja tarvitsee maistraatin luvan päämiehensä puolesta tehtäviin tärkeisiin oikeustoimiin. Lupa tarvitaan esimerkiksi asunnon tai kiinteistön myymiseen ja ostamiseen sekä omaisuuden luovuttamiseen pantiksi. Edunvalvojalla ei ole oikeutta tehdä lahjoituksia päämiehensä puolesta.

Edunvalvojalla on oikeus saada korvaus kuluistaan ja kohtuullinen palkkio. Kulukorvausta ja palkkiota koskevat tiedot merkitään maistraatille annettavaan tiliin.

Toimintakelpoisuuden rajoittaminen

Mahdollisuus tehdä sopimuksia tai sitoutua muihin velvoitteisiin voi joissakin tapauksissa vaarantaa henkilön taloudelliset edut. Näin voi käydä erityisesti silloin, kun asianomainen ei kuuntele edunvalvojaansa, vaan tekee tärkeitä ja huonoiksi osoittautuvia päätöksiä yksin.

Tällöin käräjäoikeus voi hakemuksesta rajoittaa henkilön toimintakelpoisuutta. Käräjäoikeus voi esimerkiksi päättää, ettei asianomaisella ole oikeutta tehdä velkaa tai oikeutta määrätä tietystä omaisuudestaan.

Käräjäoikeus saa rajoittaa toimintakelpoisuutta vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä henkilön suojaamiseksi.

Edunvalvonnan tarpeen uudelleen arviointi

Käräjäoikeus lakkauttaa hakemuksesta edunvalvojan tehtävän, kun edunvalvonnan tarvetta ei enää ole. Hakemuksen edunvalvojan tehtävän lakkauttamisesta voi tehdä edunvalvonnassa oleva itse, edunvalvoja tai maistraatti. Lakkauttamista voi hakea myös päämiehen isä tai äiti, aviopuoliso, lapsi tai muu läheinen. Myös maistraatti voi lakkauttaa tehtävän. Se edellyttää kuitenkin, että päämies ja edunvalvoja hakevat lakkauttamista yhdessä.

Jotta kukaan ei olisi edunvalvonnassa tarpeettomasti, maistraatti selvittää joka neljäs vuosi, onko edunvalvontaa tarpeen jatkaa.

Edunvalvojan tehtävän päätyminen

Käräjäoikeus voi vapauttaa edunvalvojan tehtävästään, kun tämä sitä pyytää tai kun päämies ei enää ole edunvalvonnan tarpeessa. Myös maistraatti voi vapauttaa edunvalvojan tehtävästään, jos edunvalvoja sitä pyytää. Edunvalvoja on vapautettava tehtävästään myös silloin, jos hän osoittautuu siihen sopimattomaksi. Edunvalvojan tehtävä päättyy aina, kun päämies kuolee.

Tehtävän päätyttyä edunvalvojan on tehtävä päätöstili maistraatille ja annettava päämiehen omaisuus sille, jolla on oikeus ottaa se vastaan.

Holhousviranomainen

Holhousviranomaisena toimii maistraatti. Maistraatti valvoo edunvalvojen toimintaa. Maistraatti pitää myös holhousasioiden rekisteriä, josta voi tarvittaessa saada tiedon esimerkiksi siitä, kuka on tietyn henkilön edunvalvoja.

Maistraatin edustajien kanssa voi neuvotella kaikista edunvalvonnan tarpeeseen ja järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä. Maistraatin henkilökunta on velvollinen pitämään salassa näin saamansa tiedot, jotka koskevat asianomaisen henkilön taloudellista asemaa tai yksityisyyden piiriin kuuluvia asioita. Maistraattiin voi myös ilmoittaa siitä, että tietty henkilö on ilmeisesti edunvalvojan tarpeessa.

Ahvenanmaan maakunnassa holhousviranomaisena toimii maistraatin sijasta lääninhallitus.

Laki holhustoimesta (442/1999)

Laki holhustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä (575/2008)

Valtion säädöstietopankissa www.finlex.fi

Maistraattien verkkosivut www.maistraatti.fi

Tämä esite on myös oikeusministeriön verkkosivuilla osoitteessa

www.om.fi

OIKEUSMINISTERIÖ